

HET WEESMEISJE VAN TOSCANE

*Ter nagedachtenis aan de verpleegsters uit de Tweede Wereldoorlog,
wier moed en toewijding dit boek inspireerden.*

Proloog

Mimi, Toscane, herfst 1944

'*Non avere paura,*' fluistert een stem. Wees niet bang. '*Stai all'ospedale.*' Je bent in het ziekenhuis. '*Prendiamo cura di te.*' We zorgen voor je.

Ik knipper met mijn ogen. Mijn hoofd voelt zwaar en mijn gedachten zijn wazig. Er zit een vrouw op een stoel vlak naast me.

'*Ciao, tesoro.*' Hoi, lieverd. '*Come ti chiami?*' Hoe heet je?

'Mimi.' Ik probeer te glimlachen.

De vrouw is een verpleegster, realiseer ik me, en ze glimlacht terug naar mij. '*Mi chiamo Carrie,*' zegt ze.

Ik ben moe, dus ik beland in de vreemdste droom.

Ik zat samen met mijn vrienden ineengedoken achter in een vrachtwagen, mijn hart bonzend. We waren nog maar kortgeleden uit het klooster vertrokken waar de nonnen voor ons zorgden. We waren allemaal doodsbang omdat Duitse soldaten ons in de kelder hadden opgesloten totdat twee mannen ons kwamen redden.

Het was de meest verschrikkelijke tijd van mijn leven. Niet zo erg als toen ik een jaar eerder Mammina en Babbo in Florence moest achterlaten, toen ik pas vier was. Dat had me dagen en dagen laten huilen, maar toch was ook dit vreselijk. We konden de luide stemmen van de soldaten horen vanuit de eetkamer boven ons. De nonnen waren aan het bidden en wij waren aan het

huilen, en toen hoorden we grote explosies en roken we brandlucht. Onze ogen prikten.

Iemand begon op de kelderdeur te schieten, en we schreeuwden het uit van angst. Een lange man rende naar voren en zuster Immacolata riep zijn naam. Vito. Ze tilde me op en rende naar hem toe. Hij nam me van haar over en kuste haar op beide wangen.

‘Onze gebeden hebben je naar ons gebracht,’ zei ze.

De moeder-overste sprak vervolgens. ‘Ik neem aan dat je die Duitsers hebt gedood. Mogen hun zielen in vrede rusten.’

‘Inderdaad.’ Vito schoof me op zijn heup. ‘We kunnen maar beter naar boven gaan en een plan bedenken.’

We ontmoetten een andere man in de gang, en Vito vroeg hem de Duitse wagen buiten te controleren.

Ik wiebelde in Vito’s armen en staaarde naar hem.

‘Ciao,’ zei hij, voordat hij zich voorstelde.

Ik werd verlegen en begroef mijn gezicht in zijn borst.

‘Dus,’ zei hij tegen zuster Immacolata. ‘Wie zijn deze kinderen en waarom zijn ze bij jullie?’

‘Ze komen uit Toscane. Uit Florence. Hun ouders zijn Joods en doken onder voor de ss nadat de Wehrmacht het gebied bezette. De kerk heeft geregeld dat wij voor de *bambini* zorgen. Ik vermoed dat ze nooit hadden gedacht dat het front hierheen zou kunnen verschuiven.’

‘Ah.’ Vito fronste.

Zijn vriend kwam terug in de gang, een set sleutels rinkelend in zijn hand. ‘Deze zaten nog in het contact van de vrachtwagen.’

‘Uitstekend.’ Vito draaide zich naar hem toe en stelde voor dat hij naar Bologna ging. ‘Ik ontmoet je daar zodra ik kan,’ voegde hij eraan toe.

‘Heb je mijn hulp niet nodig?’ vroeg de vriend.

‘Er is niet genoeg ruimte in die vrachtwagen met de nonnen en kinderen. En het zou te veel aandacht trekken als je naast ons zou marcheren.’

‘Waar ga je heen?’

‘Florence,’ zei hij.

Mijn hart maakte een sprongetje. We gingen naar huis.

Zuster Immacolata raakte zijn arm aan. ‘Weet je zeker dat dit een goed idee is? Er is een grote veldslag aan de gang in het gebied tussen San Ruffillo en de weg naar het zuiden.’

‘De Duitsers vallen aan vanuit het noorden. We zullen snel aan de achterkant van de geallieerde linies zijn.’

Nadat Vito en zijn vriend ons allemaal in de vrachtwagen hadden geholpen, schudde zijn vriend de hand en wenste hem geluk.

Vito stapte achter het stuur en startte de motor. De vrachtwagen reed een kronkelige, smalle modderweg op, waarbij de enorme banden brokken modder omhoogwierpen.

Ik greep zuster Immacolata’s arm vast.

Er was iets op de weg terechtgekomen.

De vrachtwagen kwam met een schok tot stilstand.

Een bom ontplofte met een luide knal. Het bedekte ons met stof en stukken steen.

Mijn hele lichaam begon te trillen.

‘Uitstappen,’ schreeuwde Vito. ‘We moeten dekking zoeken.’

Duitse soldaten naderden ons vanaf de weg. Mijn hart bonkte zo hard als een trommel.

Vito hielp de nonnen uit de vrachtwagen, toen tilde hij me op en rende naar een paar bomen. ‘Volg mij,’ riep hij.

En toen, zonder waarschuwing, stopte hij met rennen.

Meer soldaten kwamen uit de tegenovergestelde richting.

Kogels floten langs mijn oren.

Explosies lieten me opnieuw schreeuwen van angst.

Een scherpe pijn doorboorde mijn voorhoofd.

Ik opende mijn mond en gilde.

Ain el Turk, Algerije, september 1943

Een warme bries, doordrongen van de geur van jasmijnbloemen, blies een haarlok in Carries ogen. Ze stopte de dwarse blonde krul onder haar pet, haar borst was gevuld met een gevoel van spanning. De vrachtwagen waarop ze reisde was gestopt voor het ziekenhuis dat als verzamelpunt diende. Ze trok de olijfgroene boorden van haar uniformjasje op en wierp een trotse blik op de rangonderscheidingstekens op haar epauletten. De enkele gele streep gaf aan dat ze tweede luitenant was, net als alle pas gerekruteerde verpleegsters in het Amerikaanse leger. De goudkleurige us-pin op beide kragen en de gouden caduceus met een rode N op elke revers schitterden fel in de Afrikaanse zon toen ze uit de vier ton zware vrachtwagen klom, klaar om het grootste avontuur van haar leven te beginnen.

Ze botste met haar arm tegen Louise, de medeverpleegster die ze had ontmoet aan boord van de *uss Edmund B. Alexander*. De oceanstomer, die was omgebouwd tot troepenschip, had hen van New York naar Oran gebracht, zigzaggend over de Atlantische Oceaan, volledig verduisterd om u-bootaanvallen te vermijden. Pas nadat ze waren uitgevaren, hadden ze gehoord wat hun bestemming was: een troepenziekenhuis in Algerije.

‘Nou, we zijn eindelijk “aan de andere kant”,’ zei Carrie tegen Louise terwijl ze hun bagage gingen zoeken.

Louise lachte vrolijk. 'Je bedoelt "over there", hè, Tex?'

Vanaf het begin had Louise Carrie die bijnaam gegeven, en Carrie, die geen denigrerende term zoals 'hillbilly' wilde gebruiken, noemde haar nieuwe vriendin als tegenprestatie 'Kenny'. Louise kwam uit Kentucky, was mollig, had kastanjebruin haar en hazelkleurige ogen. Ze rookte uit een maïskolfpijp en had Carrie geleerd *cribbage* te spelen. Ze maakten zich allebei zorgen over hoe ze zich zo ver van huis zouden redden. Tijdens de overtocht waren ze elke avond naar het dek gegaan om naar de sterren te kijken en te ontsnappen aan de benauwde hitte van hun hutten beneden. Daar hadden ze familieverhalen en jeugdherinneringen gedeeld en beloofd altijd voor elkaar te zorgen, wat er ook zou gebeuren.

Carrie keek naar het tentenkamp verderop, dat was gelegen op een klif met uitzicht op de azuurblauwe Middellandse Zee. Ze hadden te horen gekregen dat ze er slechts tijdelijk zouden blijven voordat ze verder landinwaarts werden overgeplaatst. Ze haalde diep adem en blies langzaam weer uit. Had ze wel de juiste keuze gemaakt?

Ze was net vierentwintig geworden toen ze een paar maanden geleden in dienst was gegaan. Vers uit de verpleegstersopleiding, net als vele anderen, had ze zich gehaast om gehoor te geven aan de oproep van Uncle Sam om zich aan te melden bij het Army Nurse Corps. Ze had al snel ingezien dat ze geen idee had waar ze aan begon. De dagelijkse oefeningen. Linksom, rechtsom, mars; twee keer per dag lezingen; schuttersputjes graven in de droge Texaanse aarde onder de hete zon; hindernisbanen, kruipen in de modder onder prikkeldraad met echte munitie die boven hun hoofden werd afgevuurd; een sessie in de gasruimte, gekleed in geïmpregneerde kleding en met een gasmasker op. Met op elkaar geklemde tanden was ze doorgedaan, enthousiast over het vooruitzicht om in het buitenland te dienen.

Ze hief haar kin op, pakte haar kitzak en slingerde die over haar schouder. Glimlachend haakte ze haar arm in die van Louise. 'Laten we ons gaan melden,' zei ze.

Een week later liep Carrie langs het grote rode kruis dat op de grond was geschilderd achter het General Hospital, voorheen bekend als het Grand Hotel in Bou Hanifa. Het gebouw rees als een art-deco fata morgana op uit de woestijn en was ooit een kuuroord geweest voordat het door het Amerikaanse leger in beslag werd genomen. Palmbomen zwaaiden in de warme bries, en kale bruine heuvels vormden de achtergrond van het tafereel.

Onder haar witte verpleegsterskap parelde het zweet op Carries haarlijn, en ze wreef met haar handen langs de rok van haar seersucker uniformjurk. Jammer dat ze niet meer aan de kust gestationeerd was; in het kamp hadden zij en Louise genoten van zwemmen aan het strand.

Ze stopte abrupt. Een lange man kwam haar kant op. Een kapitein, afgaande op zijn insignes. Ze bracht haar arm omhoog en groette.

‘Rustig aan, luitenant.’ Een glimlach flikkerde in zijn lichtblauwe ogen. ‘Net aangekomen?’ Hij nam zijn hoed af en veegde zijn voorhoofd af. Donkerrood haar, kortgeknipt in legerstijl, omlijstte zijn sproetige wangen.

‘Ja, ik ben Carrie Adams. Ik ben hier gestationeerd om het vak te leren.’ Ze wendde haar blik af van zijn aantrekkelijke gezicht.

‘Bill Ainsworth, chirurg.’ Zijn accent klonk *Midwestern*. ‘We hebben meer verpleegsters nodig. We hebben moeite om de gewonden die vanuit Sicilië hierheen worden gestuurd voor verdere behandeling aan te kunnen. Om nog maar te zwijgen van Duitse en Italiaanse krijgsgevangenen die chirurgie nodig hebben.’

‘Ik zou me graag willen specialiseren in chirurgische zorg,’ zei ze. Het was een lang gekoesterde ambitie.

‘Nou, dan ben je hier zeker op de juiste plek.’ Hij lachte droogjes.

Ze lachte met hem mee. ‘Ik moet ervandoor, meneer. Mijn dienst begint zo.’

‘We zullen elkaar ongetwijfeld weer tegenkomen.’

Ze wilde zeggen: dat hoop ik, maar dat zou dom geklonken hebben. In plaats daarvan knikte ze eenvoudig en groette opnieuw.

Nadat hij haar groet had beantwoord, liep hij weg in de richting van het tentenkamp.

Een zucht ontsnapte haar. De kans was groot dat de knappe dokter een vrouw had thuis in de Verenigde Staten. Wat haar betrof had ze het de laatste tijd te druk gehad voor verliefdheden en ze verwachtte niet dat dat zou veranderen. Er was tenslotte een oorlog aan de gang, nietwaar?

Carries aandacht werd getrokken naar de imposante witte gebouwen verderop. Het hoofdgebouw van drie verdiepingen herbergde het ziekenhuis, maar een koepelvormig bouwwerk aan de rechterkant droeg het opschrift ‘LES THERMES’. Ze sprak geen Frans, maar vermoedde dat daarbinnen de thermale baden waren en vroeg zich af of het medisch personeel ze mocht gebruiken.

Ze liep de brede trappen naar de ingang op en meldde zich bij eerste luitenant Betty Thompson, anesthesist-verpleegster. Onder de kap van de oudere vrouw staken pluizige rode haren uit. Ze schonk Carrie een warme glimlach.

‘Volg mij, luitenant. We gaan ons voorbereiden en dan kun je aan de slag.’

* * *

Carrie hief haar ogen op van de brief die ze net van haar moeder en vader had ontvangen. Een kleine bruine muis was de tent binnengelopen. Ze stampte met haar voet om hem weg te jagen, maar hij bleef gewoon zitten en staaarde haar aan. Sinds ze twee maanden geleden in Algerije was aangekomen, had ze geleerd dat dieren in dit land zich traag voortbewogen. Waarschijnlijk vanwege de hitte overdag. Wanneer een vlieg op haar arm landde, bleef die zitten totdat ze hem wegveegde.

Ze richtte haar aandacht weer op haar brief en las verder over het laatste nieuws van thuis. Voedsel, gas en kleding werden nog steeds gerantsoeneerd. De radio gaf haar ouders updates over de gevechten in het buitenland. Ze misten haar, hoopten dat ze veilig was en niet te eenzaam zonder hen.

Ze vouwde de bladzijden van de brief dubbel en stopte ze terug in de envelop. Wat verlangde ze naar haar familie. Ze herinnerde zich haar enthousiaste houding toen ze net was aangekomen. Ze was zo druk geweest dat ze nauwelijks tijd had gehad om na te denken, laat staan om heimwee te krijgen. Haar werk bestond uit het voorbereiden van de operatiekamers voor patiënten, het klaarzetten van apparatuur en ervoor zorgen dat alles steriel was. Ze hielp ook de chirurgische teams met hun maskers, handschoenen en jassen. Haar favoriete taak was wanneer ze werd gevraagd om met de artsen tijdens operaties samen te werken en hun instrumenten aan te reiken. Vaak werkte ze met kapitein Ainsworth. Hun blikken ontmoetten elkaar boven hun maskers als ze hem scharen, wondhaken of klemmen aanreikte. Elke keer voelde ze een tinteling en ging haar hart sneller kloppen.

Buiten haar werk in het ziekenhuis wandelde ze graag door het dorp met Louise, waarbij ze kleine aankopen deed om hun kale tent mee op te fleuren. Ze had een getuft wollen vloerkleed gekocht, een oranje kameellere poef met gouden versiering en een met de hand geweven deken die ze op haar kist legde. Een grote koperen schaal met een gehamerd ontwerp, een ambachtelijke kom, een kruik en een ingelegde houten doos maakten de inrichting compleet.

's Avonds ging ze naar feestjes en dansavonden georganiseerd door nabijgelegen eenheden. Mannen dansten de hele avond met haar, en wisselden elkaar steeds opnieuw af. Ze was nog nooit zo populair geweest in haar leven, maar ze herinnerde zichzelf eraan dat dit kwam doordat er zo weinig vrouwen waren en alle mannen al zo lang van huis waren. Haar hoofd tolde van het dansen en de

continue vleierij, maar er was maar één persoon met wie ze echt wilde dansen. Bill. En met hem danste ze. Wanneer ze uitgeput waren van het jiven, gingen ze zitten en praten. In zijn gezelschap voelde ze zich minder eenzaam.

Ze ontdekte dat hij geboren was in december 1912 in Scranton, een klein stadje in Pennsylvania, als derde kind en oudste zoon van een dokter en een moeder die thuisbleef. Bill had quarterback gespeeld op de middelbare school en aan Georgetown University. Na zijn afstuderen had hij de benodigde vakken in de wetenschap gevolgd om zich aan te melden voor een medische opleiding en was hij gaan studeren aan Jefferson Medical College, waar hij in 1939 afstudeerde. Hij had een jaar stage gelopen, gevolgd door een jaar specialisatie in chirurgie, voordat hij werd opgeroepen voor actieve dienst. In november 1942 werd hij uitgezonden als onderdeel van de Western Task Force, die als missie had Marokko van de Vichy-Fransen over te nemen. Hij had niet genoten van Casablanca; er was niet genoeg te doen voor hem. Eind maart werd hij overgeplaatst naar Rabat, waar hij opnieuw zijn tijd doorbracht met het lezen van chirurgische handboeken, het doen van gymnastiekoefeningen en het lopen van marsen. Uiteindelijk, begin mei, werd hij als ‘mobiele chirurg’ naar Oran gevlogen en vandaar overgebracht naar het algemeen ziekenhuis, waar hij meteen aan de slag moest.

Carrie vertelde op haar beurt dat ze had gestudeerd aan de verpleegschool van Texas Woman’s University, nadat ze was opgegroeid in Dallas, als oudste dochter van ouders die schoolleraars waren. Haar jongere zus, Helen, gaf les op de basisschool. Carrie deelde met Bill dat ze van wandelen, zwemmen en tennissen hield. Ze raakte overweldigd door vreugde toen hij onthulde dat hij vrijgezel was. Blijkbaar had hij het, net als zij, te druk gehad met studeren om tijd te hebben voor een vaste geliefde.

Ze keek geïrriteerd naar de muis en blies een korte ademstoot uit. De geruchten gingen de laatste tijd rond dat het Algemeen